

קול קורא שנשלח לחברי אור הרמב"ם

בתאריך: ה בטבת תשפ"ב; 09.12.21

מאת אדיר דחוח-הלוי

"עֲטַרְתַּ תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמְצָא" (מש' טז, לא), ופירש שם רס"ג:

"רצה בזה שְׁהִיבָה [היא] עטרה [...] [רק] אם נצמד לה **הצדק**, ואם לאו אין טובה בה [=בזקנה]. וכבר ידעת זקנינו כאשר ישבו במושב אבשלום החשיבו בעיניו את הזנות, שנאמר: 'וַיִּישֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲבִשָׁלָם וּבְעֵינֵי כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל' [ש"ב יז, ד]."

ודבר גדול מאד לימד אותנו רס"ג בפירושו הזה, והוא, שלא ראוי ללמוד מכל זקן וזקנה, אלא רק מן הזקנים אנשי האמת אשר קנו חכמה ודעת, ברם, רוב הזקנים היושבים במזרח הם עמי ארצות נבערים אשר באים לבית-הכנסת כמו שהם באים למועדון שירה בציבור ותו לא.

העדר הבנת היסוד הגדול שרס"ג מלמד כאן, גרם וגורם לרבים מעם-ישראל לתעות אחרי התהו וההבל, בטענה שכך נהג אביהם ואבי-אביהם או שכך לימדה אותם זקנתם הבלה. אימוץ השקפות הזקנים ומעשיהם ללא בחינה ובקרה מי הם הזקנים ומה הם השקפותיהם ומעשיהם מנציח את ההבל שבו שגו אבותינו ואבות אבותינו, ומוליך אותנו באותם דרכי חתחתים.

ולעתים לא רחוקות תמצאו איזה זקן נבער אשר מגן בחירוף-נפש על איזו השקפת הבל ומושך אחריו רבים מיושבי בית-הכנסת התועים, כאילו אותו זקן כסיל הוא אורים ותומים, וכאילו די לשרוד בעולם-הזה שישים או שבעים שנה כדי להיות חכם באמת – והאמת ברורה, שהרי כדי להיות חכם יש ללמוד ולהשכיל ולדרוש את האמת בכל עניין ובכל תחום מתחומי החיים.

זאת ועוד, רבים מן הזקנים הנבערים הללו תעו אחרי ההבל במשך כל ימי חייהם, ובהגיע ימי הזקנה או קרוב לימי הזקנה, תש כוחם מרדוף אחרי התהו וההבל, והם החליטו להתמקם בבית הכנסת, ולרדוף שם אחרי השררה והכבוד, כי זה כל מה שנשאר להם בעולם-הזה. ואלה הגרועים מכולם, כי הם עמי ארצות נבערים אשר אינם מבינים מושכל, הם מנהלים את בית-הכנסת לפי הזיוותיהם ומנציחים את ההבל לילדים ולנערים, וכך גם את היותנו עם סכל ונבל.

ולא אשכח כאשר אחד מחבריי ביקש להתפלל בבית-הכנסת ע"ש הרמב"ם ברמת-עמידר תפילת שחרית של שבת כפי נוסח רבנו, איזו התנגדות הייתה לכך בבית-הכנסת, ופתאום אתה שומע עמי ארצות נבערים אשר נדמה להם שהם חכמים גדולים, אשר מרימים את קולם, כאילו הם יודעים הלכה וכאילו הם מבינים בנוסחי התפילה, וכאילו הם חכמים ונבונים.

ואלה הם הגרועים ביותר מכולם! הזקנים או הקרובים לזקנה החכמים בעיניהם, אשר אינם מבינים מושכל וכל שהם יודעים הוא לנופף בכמה הלכות כדי לצפצף כאילו הם חכמים.

ויש גם כאלה חכמים בעיניהם שהם מכירים ומורדים, מתחסדים וצבועים, לדוגמה, הם יודעים שאסור לעלות על ספר תורה קלף פסול, ובכל זאת הם עולים לתורה ונושאים-שם-שמים לשווא, והם אף מתחזים להיות עובדי ה' ואוהבי ה' באמת. ופעם שאלתי אחד כזה, אם אתה כל-כך אוהב את ה' עד שאתה מקיים את המצוות רק כי ה' ציווה, מדוע אינך מסוגל להימנע מלשאת-שם-שמים לשווא על ספר תורה פסול? אַיִה אהבת ה'? והלא אתה מעיד על עצמך שכל מה שאתה עושה הוא לשם שמים ללא פניות וללא בקשת גמול מכל סוג שהוא...

והנה לפניכם ההתכתבות בינינו, שבה אליקו (שם בדוי) מחה על הביקורת שמתחתי על עמי הארצות הללו בקול קורא שפורסם ביום יא במרחשוון תשפ"ב, והנה היא לפניכם:

אליקו (שם בדוי): "לא מכובד מה שכתבת, לומר על הציבור כסילים? בטח לא הציבור שלנו. מי כמוך יודע שאין בתי-כנסת כאלו, וגם אתה אמרת ושיבחת בעבר את בית-הכנסת".

אדיר: "בדבריי מפורש שכוונתי לכסילים אשר שולטים ביד רמה, כמו פלוני וכמו פלוני וכיו"ב. מדוע אפוא אתה מסלף את דבריי? ואינך מבין את חומרת העוון שרובץ עליך ועל הציבור, על שהנכם מכירים באמת ומורדים בה, בחיקוי מנהגי מינות ומדוחים. כגון פלוני החוקר שאומר במוסף "כתר", או פלמוני הבער שאומר ש"הרמב"ם זה לא תורה". ואיני מקבל תוכחה ממי שנושא-שם-שמים לשווא בכל פעם שהוא עולה לתורה. כל-שכן שעצם תוכחתך מסולפת".

אליקו (שם בדוי): "אז למה לבוא למקום שנושאים-בו-שם-שמים לשווא? לא מקבל את ההתייחסות שלך".

אדיר: "כדי להוכיח אתכם, וזו מצוה גדולה ורבה מאד. ולא את דבריי מאסת ואינך מקבל, כי אם את דבר ה'. והנך מתחמק מהשאלה המרכזית והנוקבת עד התהום: מדוע אתה עובר על: לא תשא את שם אלהיך לשווא? והנך מכיר ומורד, ואף בועט בתוכחה".

אליקו (שם בדוי): "אתה יודע מה, אני מורד ובוטט. הרי בתפיסתי כיום... כל מה שאני עושה ומשתדל אינה המטרה בכדי לזכות לגמול האינסופי. אני עושה בשביל שצריך לעשות ומתקן את עצמי בהתקדמות האישית שלי. רק שאלה ותענה בכנות: האם תמיד הקפדת לקרוא בספר גוויל או מאז היותך חי נהגת על-פי יסודות ההלכה? אם כן, אני מקבל את התוכחה שלך כלפיי, אם לא... מה שאני מתקן אצלי אינו נותן לי לגיטימציה להוכיח בה אחרים. אני יכול להשמיע את קולו של הרמב"ם, לנסות להבהיר... לשכנע, לא להוכיח".

אדיר: "האמנם הגעת לדרגה הגבוהה הזו שכל מעשיך נובעים מאהבת ה' יתעלה? ותו לא? ולעצם שאלתך, מרגע שנפקחו עיניי לדרך האמת בכלל, ולהלכות כשרות ספר-תורה בפרט, לא עליתי על ספר-תורה פסול. לגבי סוף דבריך, לא הוכחתי אותך מדוע אינך מתקן אחרים, אלא מדוע אינך עושה בעצמך? דהיינו מדוע **אתה** נושא-שם-שמים לשווא? לא מדוע אינך מוכיח אחרים בעניין זה. ואגב, אם הגעתי לעניין זה, עלי להוכיח אותך על-כך שאינך מוכיח אחרים, שהרי זו חובה מן התורה. מדוע אפוא אתה מוחק מצוה זו מספר התורה? וכי אינך אוהב את ה' יתעלה? והלא אמרת שכל מעשיך נובעים מאהבת ה' ותו לא...".

"וַיִּגַשׁ אֵלָיו אֵל כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם יִי הָאֱלֹהִים לָכֵן אֲחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לָכֵן אֲחֲרָיו וְלֹא עָנּוּ הָעָם אֶתֹּו דְבָר" (מ"א יח, כא).